

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
Office of the National Human Rights Commission of Thailand

สิทธิ ในกระบวนการ ยุติธรรม

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
Office of the National Human Rights Commission of Thailand

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ชุดที่ 4 ได้รับการสรรหาและแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จำนวน 7 คน ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีกหกคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้ซึ่งได้รับการสรรหา มีวาระการดำรงตำแหน่ง 7 ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชุดที่ 4 ได้แก่

1. นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์	ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
2. นางปรีดา คงแป้น	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
3. นายสุชาติ เศรษฐมาลินี	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
4. นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
5. นางสาวปติกาญจน์ สิริธิดเดช	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
6. นายวสันต์ ภัยหลีกลี้	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
7. นางสาวสุภัทรา นาคะผิว	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ทั้งนี้ ลำดับที่ 1 - 6 ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2564 และลำดับที่ 7 ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2565

สิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม ตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ถือเป็นกรอบมาตรฐานในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยในปฏิญญาดังกล่าวได้ปรากฏการรับรองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมไว้หลายกรณี ได้แก่

- ข้อ 5** ห้ามการทรมานหรือการลงโทษทารุณโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม
- ข้อ 9** ห้ามการจับกุม คุมขัง หรือเนรเทศโดยพลการ
- ข้อ 10** สิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม และเปิดเผย
- ข้อ 11** สิทธิในการได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่ามีความผิด และต้องมีกฎหมาย กำหนดว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด

นอกจากนี้ สิทธิในกระบวนการยุติธรรมยังถูกกำหนดในอนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี อันเป็นผลให้รัฐไทยต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับสนธิสัญญา ได้แก่ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (*International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR*) และอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (*Convention Against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT*)

สแกนอ่าน ICCPR

สแกนอ่าน CAT

สิทธิ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน
ได้บัญญัติสิทธิในกระบวนการยุติธรรมเอาไว้ในหมวดสิทธิ
และเสรีภาพของปวงชนชาวไทย และหมวดแนวนโยบาย
แห่งรัฐ มาตรา 28 29 และ 68

- **การจับและการคุมขังบุคคล** จะต้องมีคำสั่งหรือ
หมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมาย
บัญญัติ
- **การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใด** ต้องไม่กระทบ
กระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกาย
เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ
- **ห้ามการทรมาน** ทารุณกรรม หรือการลงโทษ
ด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม

- **“ไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย”** คือ บุคคลจะถูกลงโทษได้เมื่อมีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำ ณ เวลานั้น เป็นความผิดและมีโทษกำหนดไว้ รวมทั้ง ห้ามลงโทษหนักกว่าที่กำหนดไว้
- ในคดีอาญา **ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย ไม่มีความผิด** ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าบุคคลใด ได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดไม่ได้
- **การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหา หรือจำเลย** ให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันไม่ให้หลบหนี
- **ในคดีอาญา** จะบังคับให้บุคคลให้การเป็นปฏิปักษ์ ต่อตนเองไม่ได้
- **คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลย** ในคดีอาญา ต้องได้รับการพิจารณาและจะเรียกหลักประกันจนเกินควรไม่ได้ การไม่ให้ประกันต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินการของรัฐ

จัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้าน
ให้มี **ประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ**
และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดย
สะดวก รวดเร็วและไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

ที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาส
ในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม
รวมตลอดถึงการจัดหาทนายความให้

สิทธิ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายอื่น ๆ

ทำความเข้าใจ ผู้ต้องหา จำเลย พยานและผู้เสียหาย

“ผู้ต้องหา”

บุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิด แต่ยังไม่ได้ถูกฟ้องต่อศาล

“จำเลย”

บุคคลผู้ถูกฟ้องต่อศาลโดยข้อหาว่า ได้กระทำความผิดทางอาญา

“ผู้เสียหาย”

ผู้ที่ได้รับความเสียหายจาก การกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง

“พยาน”

ผู้ที่จะมาให้ข้อเท็จจริง หรือได้ให้ข้อเท็จจริง ต่อพนักงานสืบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล

สิทธิของผู้ต้องหา

ในชั้นจับกุมและชั้นรับมอบตัว

สิทธิที่ได้รับ

- ◎ แจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงาน **แจ้งให้ญาติหรือผู้ที่ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบ** ถึงการถูกจับกุม และสถานที่ที่ถูกควบคุม
- ◎ พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว
- ◎ ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำ ในชั้นสอบสวน
- ◎ ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควร
- ◎ ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

หน้าที่ของเจ้าพนักงาน

ชั้นจับกุม

- ๐ แจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาทราบ
- ๐ แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ต้องหาทราบ หากมีหมายจับต้องแสดงต่อผู้ถูกจับด้วย
- ๐ แจ้งให้ทราบว่า ผู้ถูกจับกุมมีสิทธิจะให้การหรือไม่ก็ได้ และถ้อยคำนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี

ชั้นรับมอบตัว

- ๐ แจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาทราบ
- ๐ แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ต้องหาทราบ หากมีหมายจับต้องแสดงต่อผู้ถูกจับและมอบสำเนาบันทึกการจับกุมให้ด้วย

ชั้นสอบสวน

“ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม”

- พนักงานสอบสวนต้องให้โอกาสผู้ต้องหาที่จะแก้ข้อหา และที่จะแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์แก่ตนได้
- ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิตหรือผู้ต้องหาที่มีอายุ **ไม่เกิน 18 ปี** ในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อกล่าวหา ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหา ว่ามีทนายความหรือไม่ หากไม่มีให้รัฐจัดหาทนายความให้
- พนักงานสอบสวนมีหน้าที่แจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา ทราบก่อนสอบสวนว่า

“ผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ ถ้าให้การ ถ้อยคำนั้นอาจใช้เป็นหลักฐานในการพิจารณาคดีได้”

“ผู้ต้องหาที่มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจ เข้าฟังการสอบปากคำได้”

หมายเหตุ หากพนักงานสอบสวนไม่แจ้งสิทธิผู้ต้องหาก่อน ถ้อยคำนั้น ย่อมไม่อาจใช้เป็นหลักฐานในชั้นพิจารณาได้ เพราะไม่ชอบด้วยกฎหมาย

- พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจบังคับให้ผู้ต้องหาให้ถ้อยคำ จะทำได้เพียงแต่บันทึกว่าผู้ต้องหาไม่เต็มใจให้การ ในชั้นสอบสวน หรือขอให้การชั้นศาล

- ⦿ ห้ามพนักงานสอบสวนหลอกลวง ชูเชื้อ หรือให้สัญญา กับผู้ต้องหา เพื่อจูงใจให้ผู้ต้องหาให้การอย่างใด ๆ ในเรื่องที่ต้องหานั้น

หมายเหตุ คำให้การที่ผู้ต้องหากระทำภายใต้ภาวะครอบงำเช่นนั้น ย่อมไม่อาจ ใช้ยื่นในชั้นพิจารณาได้

- ⦿ สิทธิที่จะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวในระหว่างสอบสวน โดยจะต้องไม่ถูกเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณี

หมายเหตุ หากไม่ปล่อยชั่วคราวจะต้องแจ้งเหตุนั้นให้ผู้ต้องหาทราบด้วย

- ⦿ **“ห้ามควบคุมตัวเกินกว่าความจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี”** พนักงานสอบสวนมีอำนาจควบคุมผู้ต้องหาไว้ **48 ชั่วโมง** นับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของ พนักงานสอบสวน เมื่อครบ 48 ชั่วโมง จะต้องนำตัว ไปฝากขังต่อศาล

- ⦿ **ผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี**

- ⦿ ต้องแยกให้มีการสอบสวนเป็นส่วนลับในสถานที่ที่ เหมาะสมสำหรับเด็ก
- ⦿ ให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็ก ร้องขอและพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วย
- ⦿ หากคำถามใดที่อาจมีผลกระทบต่อจิตใจเด็กอย่างรุนแรง ให้สอบสวนผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์

สิทธิของจำเลย

นับตั้งแต่มีการยื่นฟ้องต่อศาล จำเลยมีสิทธิดังนี้

- ◉ ได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม
- ◉ แต่งตั้งทนายความแก้ต่างในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง หรือ ชั้นพิจารณาในศาลชั้นต้นตลอดจนชั้นศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา
- ◉ ปรีกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว

- ตรวจสอบดูสิ่งที่ยื่นเป็นพยานหลักฐานคดีสำเนาหรือถ่ายรูปสิ่งนั้น ๆ
- ตรวจสอบสำนวนการไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาของศาล และคดีสำเนาหรือขอรับสำเนาที่รับรองว่าถูกต้อง โดยเสียค่าธรรมเนียมเว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งให้ยกเว้นค่าธรรมเนียม
- ตรวจสอบหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การของตน
- **สิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย** จำเลย ที่ถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ หากถูกคุมขังในระหว่างพิจารณาคดี โดยปรากฏภายหลังว่าไม่ผิด และถอนฟ้องหรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด
 - จำเลย ที่ไม่ได้กระทำความผิด สามารถขอรับความช่วยเหลือ
 - สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม
 - สำนักงานยุติธรรมจังหวัด
 - จำเลยหรือทายาท สามารถยื่นคำร้องภายใน 1 ปี นับตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งถอนฟ้องหรือพิพากษาถึงที่สุดว่า **“จำเลยไม่ได้กระทำความผิด”**

การปล่อยตัวชั่วคราว

การขอลปล่อยตัวชั่วคราว หรือ การขอประกันตัวของผู้ต้องหาและจำเลยโดยไม่ต้องมีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ ทั้งนี้ จะต้องไม่ถูกเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณี

หมายเหตุ หากมีคำสั่งไม่ปล่อยตัวชั่วคราว ต้องแจ้งเหตุผลให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยทราบเป็นหนังสือโดยเร็ว

สิทธิในการประกันตัวสามารถทำได้

ทั้งใน **ระหว่างสอบสวน** และ **ระหว่างพิจารณาคดี**

- ระหว่างสอบสวน เมื่อผู้ต้องหาถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือพนักงานอัยการนำตัวมาขออนุญาตศาลพักชำระระหว่างที่ยังสอบสวนไม่เสร็จ **ผู้ต้องหามีสิทธิยื่นขอประกันตัวต่อศาล**
- ระหว่างพิจารณาคดีของศาลชั้นต้น เมื่อผู้ต้องหาถูกพนักงานอัยการฟ้องต่อศาลแล้ว จะเปลี่ยนฐานะเป็นจำเลย **จำเลยมีสิทธิขอประกันตัวต่อศาลได้**

- ระหว่างชั้นอุทธรณ์หรือฎีกา เมื่อจำเลยถูกกักขังหรือจำคุกโดยผลของคำพิพากษาของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาค แล้วแต่กรณี **จำเลยมีสิทธิยื่นคำร้องขอประกันตัวได้** โดยยื่นก่อนยื่นอุทธรณ์/ฎีกา ยื่นพร้อมกันกับการยื่นอุทธรณ์/ฎีกา หรือยื่นหลังจากยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาก็ได้

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอประกันตัว

- ผู้ต้องหาหรือจำเลย
- ผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง ได้แก่ บิดา มารดา บุตร ภริยา ญาติ ผู้บังคับบัญชา บุคคลที่เกี่ยวข้องพันโดยการสมรสหรือบุคคลอื่น ๆ ที่ประสงค์จะเข้ามาทำสัญญาประกันตัวโดยได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหาหรือจำเลย

สิทธิของผู้เสียหาย

- สิทธิในการร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนว่ามีผู้กระทำความผิดต่อตน ซึ่งเป็นการสร้างความเสียหายแก่ตน แม้จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม
- สิทธิในการฟ้องร้องคดี
- สิทธิได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็นจากรัฐ รวมทั้ง การได้รับความคุ้มครองในฐานะพยาน

- ◎ **ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ** การถามปากคำผู้เสียหายที่เป็นหญิง ให้พนักงานสอบสวนที่เป็นหญิงเป็นผู้สอบสวน เว้นแต่ผู้เสียหายนั้นยินยอมหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น และให้บันทึกความยินยอมหรือเหตุจำเป็นนั้นไว้ ทั้งนี้ผู้เสียหายจะขอให้บุคคลใดอยู่ร่วมในการถามปากคำนั้นด้วยก็ได้
- ◎ **ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี**
 - ◎ ต้องแยกให้มีการสอบสวน เป็นส่วนลับในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก
 - ◎ ให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วย
 - ◎ หากคำถามใดที่อาจมีผลกระทบต่อจิตใจเด็กอย่างรุนแรง ให้สอบสวนผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์
- ◎ ผู้เสียหายหรือพยานมีสิทธิชี้ตัวผู้ต้องหาในสถานที่ที่เหมาะสม และมีการป้องกันไม่ให้ผู้ต้องหามองเห็นผู้ชี้ตัว
- ◎ ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็น**เด็กอายุไม่เกิน 18 ปี** มีสิทธิให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอและพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วย ในการชี้ตัวผู้ต้องหาในสถานที่ที่เหมาะสม และมีการป้องกันไม่ให้ผู้ต้องหามองเห็นผู้ชี้ตัว

๑ สิทธิได้รับความคุ้มครองในฐานะพยาน

๑ สิทธิได้รับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา

หมายเหตุ ผู้เสียหายหรือทนายท มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน
ต่อคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย ภายใน 1 ปี นับแต่
วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการกระทำความผิด โดยยื่นเรื่องได้ที่

- ๑ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม
- ๑ สำนักงานยุติธรรมจังหวัด
- ๑ สถานีตำรวจทั่วประเทศ

สิทธิของพยาน

- ◎ **พยาน** มีสิทธิได้รับค่าตอบแทน ในชั้นพนักงานสอบสวน อัยการ และชั้นศาล

หมายเหตุ สามารถยื่นเรื่องได้ที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานยุติธรรมจังหวัด (ภายใน 1 ปี นับแต่รู้ถึงการกระทำความผิด)

- ◎ **พยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี** มีสิทธิให้ถामผ่าน นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ ในการสืบพยาน ในชั้นศาล

- ◎ **สิทธิได้รับความคุ้มครองในฐานะพยาน** เมื่อถูกคุกคาม หรือรู้สึกไม่ปลอดภัย โดยรวมถึงการจัดให้อยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัย การปกปิดข้อมูลที่สามารถระบุตัวพยานได้ หมายเหตุ สามี ภริยา บุพการี ผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน หากไม่ได้รับความปลอดภัย สามารถร้องขอความคุ้มครองได้

กองทุนยุติธรรม

กองทุนยุติธรรม เป็นแหล่งทุนสำหรับให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี การปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน และการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน

การให้ความช่วยเหลือ ประชาชน ในการดำเนินคดี

- ◎ ค่าจ้างทนายความ
- ◎ ค่าฤชาธรรมเนียม* ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดี
- ◎ ค่าธรรมเนียมศาล ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

* ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินคดี รวมถึงค่าป่วยการพยาน ค่าทนายความ ค่าธรรมเนียมในการส่งเอกสารและบังคับคดี และค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ที่กฎหมายกำหนด

การปล่อยตัวชั่วคราว ผู้ต้องหาหรือจำเลย

ผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถยื่นร้องขอความช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมได้ทั้งในชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นพนักงานอัยการและชั้นศาล

การขอความช่วยเหลือ

จากการถูกละเมิดหรือได้รับผลกระทบ
จากการละเมิดสิทธิมนุษยชน

- ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล
- ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและจิตใจ
- ค่าชดเชยระหว่างไม่สามารถทำงานได้
- เงินช่วยเหลือกรณีเสียชีวิต
- เงินช่วยเหลืออื่น ๆ

สถานที่ยื่นคำขอช่วยเหลือ จากกองทุนยุติธรรม

- สำนักงานกองทุนยุติธรรม
- สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ
- ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงยุติธรรม

สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย
พ.ศ. 2565

“ การทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย ซึ่งกระทำ
โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน
อย่างร้ายแรงที่ไม่อาจกระทำได้ไม่ว่าในสถานการณ์ใด ๆ ”

“ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่กระทำการจับ ค่อมตัว ชัง กักตัว
กักขัง หรือการกระทำอื่นใดในทำนองเดียวกัน
อันเป็นการจำกัดเสรีภาพในร่างกายของบุคคล
ต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง
และเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ”

ความผิดฐานกระทำความ

เจ้าหน้าที่ของรัฐทำให้ผู้อื่นเกิดความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานอย่างร้ายแรงแก่ร่างกายหรือจิตใจเพื่อวัตถุประสงค์ดังนี้

- ให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำรับสารภาพ
- ลงโทษ
- ช่มชู้หรือชู้เชิญ
- เลือกปฏิบัติไม่ว่ารูปแบบใด

โทษ

- **จำคุก** 5 – 15 ปี ปรับ 1 – 3 แสนบาท
- หากผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส
จำคุก 10 – 25 ปี ปรับ 2 – 5 แสนบาท
- หากผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย **จำคุก** 15 – 30 ปี หรือตลอดชีวิต ปรับ 3 แสน – 1 ล้านบาท

ความผิดฐานกระทำการลงโทษ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

เจ้าหน้าที่ของรัฐ ลงโทษหรือกระทำการใด ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกลดทอนคุณค่าหรือละเมิด สิทธิขั้นพื้นฐานความเป็นมนุษย์

โทษ

จำคุก ไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดฐานกระทำใ้บุคคลสูญหาย

เจ้าหน้าที่ของรัฐควบคุมตัวหรือลักพาตัว

โดยมีการปกปิดชะตากรรม หรือสถานที่ปรากฏตัว
ของบุคคลนั้น ส่งผลให้บุคคลนั้น
ไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

โทษ

- ◎ **จำคุก** 5 – 15 ปี ปรับ 1 – 3 แสนบาท
- ◎ หากผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส
จำคุก 10 – 25 ปี ปรับ 2 – 5 แสนบาท
- ◎ หากผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย **จำคุก** 15 – 30 ปี
หรือตลอดชีวิต ปรับ 3 แสน – 1 ล้านบาท

ผู้บังคับบัญชาผู้ใด

ทราบว่าผู้ใต้บังคับบัญชาของตน
จะกระทำหรือได้กระทำความผิดตาม
กฎหมายนี้ โดยไม่ดำเนินการที่จำเป็น
เพื่อป้องกันหรือระงับการกระทำความผิด
หรือไม่ดำเนินการให้มีการสอบสวนและ
ดำเนินคดีตามกฎหมาย ต้องร่วมรับโทษ
กึ่งหนึ่ง

ผู้มีสิทธิแจ้งเหตุ

ผู้พบเห็นหรือทราบการกระทำทรมาน หรือการบังคับให้บุคคลสูญหาย ให้แจ้งพนักงานฝ่ายปกครอง พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นิบุคคลสูญหาย หรือร้องเรียนผ่าน กสม.

ผู้แจ้งเหตุ ไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องหรือเป็นญาติของผู้เสียหายแต่อย่างใด

แม้ภายหลังจะปรากฏว่าไม่มีการกระทำความผิดตามที่แจ้ง **หากผู้แจ้งเหตุได้กระทำโดยสุจริต ไม่ต้องรับผิดชอบ** กังทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย

ผู้มีสิทธิร้องทุกข์กล่าวโทษ ต่อพนักงานสอบสวนแทนผู้เสียหาย

ในคดีความผิดฐานกระทำความผิด หากผู้เสียหายไม่อยู่ในฐานะที่จะร้องทุกข์หรือกล่าวโทษด้วยตนเองได้ บุคคลต่อไปนี้ที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้เสียหายสามารถร้องทุกข์กล่าวโทษแทนได้

- สามี ภรรยา
- ผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภรรยา
ที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส/คู่ชีวิต
- บุพการี
- ผู้สืบสันดาน (ลูก/หลานสายตรง/บุตรบุญธรรม)
ผู้อุปการะ และผู้อยู่ในอุปการะ

ในการควบคุมตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องทำอะไร ?

1. เจ้าหน้าที่ต้องบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่อง
ในขณะที่จับและควบคุมจนกระทั่งส่งตัวให้พนักงาน
สอบสวนหรือปล่อยตัวบุคคลดังกล่าวไป

*หากมีเหตุสุดวิสัย ไม่สามารถทำได้ ให้บันทึกเหตุไว้
เป็นหลักฐาน*

2. เจ้าหน้าที่ต้องแจ้งพนักงานอัยการและนายอำเภอ
ในท้องที่ที่มีการควบคุมตัวโดยทันที ผ่านช่องทาง
สำนักงานอัยการสูงสุดและกรมการปกครอง

*หากผู้รับแจ้งเหตุเห็นว่ามีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลอาจ
ถูกทรมานหรือถูกกระทำให้สูญหายในการควบคุมตัวนั้น
สามารถใช้อำนาจสอบสวนและมีสิทธิยื่นคำร้องต่อ
ศาลท้องถิ่นที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาเพื่อให้มีคำสั่งยุติ
การกระทำทันที*

หลักการห้ามส่งกลับสู่อันตราย

ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐขับไล่ หรือส่งกลับบุคคล ไปยังอีกรัฐหนึ่ง หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลนั้น จะไปตกอยู่ในอันตรายที่จะถูกกระทำกรมา น ถูกกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยี ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือถูกกระทำให้สูญหาย

หลักการเยียวยา

กฎหมายฉบับนี้ ได้กำหนดให้มีการเยียวยา ทั้งด้านร่างกายและจิตใจแก่ผู้เสียหายอย่างครอบคลุม โดยคำนึงถึงการทำให้กลับสู่สภาพเดิมเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทรมานและการกระทำให้นुकคนสูญหายกำหนด

ศึกษากฎหมายเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมาน และการกระทำให้นुकคนสูญหาย พ.ศ. 2565

ในกรณีพบเห็น หรือถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ติดต่อสำนักงานคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

4

เชียงใหม่

3

ขอนแก่น

1

กรุงเทพฯ

2

สงขลา

4

สำนักงานคณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
พื้นที่ภาคเหนือ

ที่อยู่ : เลขที่ 88 หมู่ 5 ต.เชียงใหม่-พร้าว
ม.ป่าซาง อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ 50000
โทรศัพท์ : 053-242-030-1
อีเมล : nhrc.north@nhrc.or.th

1 สำนักงานคณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
พื้นที่ภาคกลาง

ที่อยู่ : ศูนย์ราชการฯ (อาคารบี)
ฝั่งทิศใต้ ชั้น 6-7
120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ-
แวงหัวสองห้อง 16มก.ลีสี่
กรุงเทพฯ 10210
โทรศัพท์ : 0-2141-3800
0-2141-3900
อีเมล : info@nhrc.or.th

2 สำนักงานคณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
พื้นที่ภาคใต้

ที่อยู่ : เลขที่ 192/1-192/2 ซอย 11
ถ.เพชรเกษม ม.หาดใหญ่ อ.หาดใหญ่
จ.สงขลา 90110
โทรศัพท์ : 074-201-333
074-201-334
อีเมล : nhrc.south@nhrc.or.th

3 สำนักงานคณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่อยู่ : เลขที่ 555/67 หมู่ 13 ต.กสิกรุ่นสร้าง
ม.โนนเมือง อ.เมืองขอนแก่น
จ.ขอนแก่น 40000
โทรศัพท์ : 043-306-344
043-306-325
อีเมล : nhrc.esam@nhrc.or.th

Access
to Justice
for All

A series of horizontal dashed lines for writing, spanning the width of the page.

Blank page with horizontal dashed lines for writing.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 25 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines spanning the width of the page, intended for handwritten text or notes.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines spanning the width of the page, intended for handwritten text or notes.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines spanning the width of the page, intended for handwritten text or notes.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 20 lines spaced evenly down the page.

ประชาชนร่วมกันเป็นเครือข่ายป้องกัน และเฝ้าระวังการทรมานได้

การแจ้งเหตุตาม มาตรา 29 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565

1

พนักงาน
ฝ่ายปกครอง
(ที่ว่าการอำเภอทั่วประเทศ)

2

พนักงาน
อัยการ
(สำนักงานอัยการทั่วประเทศ)

3

พนักงาน
สอบสวน
(สถานีตำรวจทั่วประเทศ)

4

คณะกรรมการ
**ป้องกันและ
ปราบปราม
การทรมาน**
(กรมคุ้มครอง
สิทธิและเสรีภาพ)

ผู้แจ้งเหตุถ้าได้กระทำโดยสุจริต **ไม่ต้องรับผิด** ทั้งทางแพ่ง อาญา หรือทางวินัย
แม้ภายหลังปรากฏว่าไม่มีการกระทำความผิดตามที่แจ้ง

www.nhrc.or.th

สิทธิ ในกระบวนการ ยุติธรรม

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
Office of the National Human Rights Commission of Thailand

สำนักงานคณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

www.nhrc.or.th

สิทธิ
ยุติธรรม

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550

อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี ชั้น 6-7)

120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

โทรศัพท์ : 0-2141-3800, 0-2141-3900 | สายด่วนร้องเรียน 1377 | www.nhrc.or.th